

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

Jizzax davlat pedagogika universiteti
rektori

Sh. S. Sharipov

2024-yil

07.00.01 – O‘ZBEKISTON TARIXI IXTISOSLIGI BO‘YICHA
TAYANCH DOKTORANTURAGA (PhD) KIRISH SINOVLARI UCHUN
“MUTAXASSISLIK” FANIDAN IMTIHON DASTURI

Dastur 07.00.01-O'zbekiston tarixi ixtisosligi bo'yicha tayanch doktoranturaga kirish sinovlarini topshiruvchilar uchun mo'ljallangan.

Mazkur dastur Jizzax davlat pedagogika universiteti, O'zbekiston tarixi kafedrasining majlisida muhokama qilingan hamda tavsiya etilgan.

Mazkur dastur Jizzax davlat pedagogika universiteti Tarix fakulteti Kengashida muhokama qilingan va foydalanishga tavsiya etilgan.

Tuzuvchilar:

O'zbekiston tarixi kafedrasini mudiri: prof. F.E. Toshboyev

Umumiy tarixi kafedrasini dotsenti v.b.: t.f.f.d. (PhD) D.T. Eshbekova

Taqrizchilar:

JDPU O'zbekiston tarixi kafedrasini dotsenti: t.f.f.d. (PhD) F.Sh. Aqchayev

Samarqand davlat universiteti professori: t.f.d. N. U. Xolmatov

Kirish

Ushbu dastur 07.00.01. – O'zbekiston tarixi ixtisosligi bo'yicha tayanch doktoranturaga kiruvchilar uchun mo'ljallangan bo'lib, Davlat ta'lim standartlari talablari asosida tuzilgan. Dasturda O'zbekiston tarixining eng qadimgi zamonlardan to hozirgi kunlarga qadar bosib o'tgan uzoq va murakkab tarixiy yo'lini, eng qadimgi tarixini hamda ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ma'naviy hayotini xolisona o'rganish, mamlakatimizning demokratlashirish va iqtisodiyotni bozor tamoyillari, jahon hamjamiyatga har tomonlama integratsiyasini chuqurlashtirish, xorijiy mamlakatlarning ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy taraqqiyotini ilmiy va amaliy ahamiyati kabi mavzular o'rin olgan.

O'quv fanning maqsadi va vazifalari:

07.00.01. – O'zbekiston tarixi bo'yicha tayanch doktoranturaga kiruvchilarni O'zbekiston tarixining dolzarb muammolar bilan tanishtirishdir. Bunda O'zbekiston tarixining ibtidoiy davr tarixi, qadimgi va o'ta asrlar, yangi va eng yangi davrida kechgan murakkab jarayonlari, siyosiy tarix – davlatchilik tariqiyoti, shaharsozlik madaniyati va xalqimizning ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy hayoti tarixi va etnik shakllanishi kabi masalalarni o'rganish orqali Vatanimizning ko'p ming yillik tarixidagi taraqqiyot bosqichlari haqida chuqur bilimga ega bo'lish asosiy maqsaddir.

Talabgorlar bilimlariga qo'yiladigan talablar:

O'zbekiston tarixining ibtidoiy davri, tosh, mistosh, bronza va ilk temir davri, yuritmizdagi qadimgi makon va manzilgohlar hamda ilk davlatchilik tarixiga oid moddiy va yozma manbalarni bilishi; O'zbekiston xalqlarining qadimgi va o'rta asrlardagi ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy tarixini yaxshi o'rgangan bo'lishi; O'zbekiston xalqlarining qadimgi va o'rta asrlarda, yangi va eng yangi davrda madaniy rivojlanishi tarixini yaxshi bilishi; O'zbekiston hududida shaharsozlik madaniyati va savdo munosabatlarining vujudga kelish jarayoni, taraqqiyot bosqichlari va asosiy turlarini o'rgangan bo'lishi; O'zbekistonda savdo va tadbirkorlik munosabatlarining rivojlanishi haqida guvohlik beruvchi arxiv materiallari, yozma manbalar, davriy nashriyot materiallarini bilishi va ulardan foydalana olishi; O'zbekiston hududida qadimgi davrdan yangi davrgacha mavjud bo'lgan davlatlar tarixi va ulardagi ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy taraqqiyot bosqichlarini tahlil qila olishi; Qadimgi va o'rta asrlarda hamda mustamlaka va sovet totalitarizmi tuzumi sharoitida mustaqillik va ozodlik uchun olib borilgan kurashlar tarixini bilishi; Sobiq SSSR qulashining tarixiy qonuniyat ekanligi haqida tasavvurga ega bo'lishi; O'zbekiston Respublikasi milliy mustaqilligi e'lon qilinishi va uning tarixiy ahamiyatini anglab yetgan bo'lishi; O'zbekiston mustaqilligining xalqimiz tarixiy taraqqiyotidagi tarixiy ahamiyati tahlil qila olishi; mustaqillik, ozodlik va erkni himoya qilish zarurati haqida keng tasavvurga ega bo'lishi; O'zbekiston mustaqilligi yo'lidagi kurashlarning asosiy bosqichlarini anglab yetgan bo'lishi; O'zbekiston xalqlarining mustaqillik uchun kurashini bayon etuvchi yozma manbalarni tadqiq qilgan bo'lishi; Shuningdek, mustaqillik sharoitida O'zbekistonning bozor munosabatlariga o'tilishi, savdo va tadbirkorlikning rivojlanishi haqida keng ma'lumotga ega bo'lishi; O'zbekiston

Rossiya imperiyasi tomonidan bosib olinishi. Turkiston general-gubernatorligining boshqaruv tizimi. Turkiston general gubernatorligida ta'lim. Turkistonda temir yo'llarning qurilishi va undan ko'zlangan maqsadlar. Turkistonning Rossiya imperiyasi yengil sanoati uchun paxta yetkazib beruvchi xom-ashyo bazasi. Turkistonda jadid matbuoti. Jadid maktablarida ta'lim tizimi: o'ziga xosliklar, yutuqlar va muammolar. 1916-yilgi Turkiston o'lkasida ko'tarilgan qo'zg'olon. Birinchi Jahon urushining Turkiston o'lkasiga ta'siri. 1917 yil Rossiyadagi inqilobning Turkistonga ta'siri. Turkiston muxtoriyati va uning taqdiri. Farg'ona vodiysida ko'tarilgan istiqlolchilik harakati va uning yirik namoyondalari. Buxoro Xalq Sovet respublikasi va Xorazm Xalq Sovet Respublikasining tashkil etilishi va taqdiri. Yangi iqtisodiy siyosat. O'rta Osiyoda milliy-hududiy chegaralanishning o'tkazilishi va oqibatlari. O'zbekistonda qishloq xo'jaligini jamoalashtirish siyosati va uning oqibatlari. O'zbekistonda — "Hujum" harakati va uning natijalari. O'zbekistonda XX asrning 20-30-yillarida amalga oshirilgan qatag'onlik siyosati va uning oqibatlari. O'zbekistonda XX asrning 50-yillarida amalga oshirilgan qatag'onlik siyosati va uning oqibatlari. Ikkinchi jahon urushi yillarida o'zbek jangchilarining frontdagi jasoratlari. Ikkinchi jahon urushi yillarida o'zbekistonliklarning front ortidagi fidokorona jasoratlari. Sobiq Irti foq davrida paxta yakkahokimligi va uning salbiy oqibatlari. Sobiq Irti foq davrida O'zbekistonda ta'lim tizimi. Sobiq SSSR davrida O'zbekiston sanoatining bir tomonlama rivojlanishi. Sharof Rashidov — davlat va jamoat arbobi. "Paxta ishi", "O'zbeklar ishi" 1985-1990 yillarda Respublikaning siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy hayoti. "Mustaqillik deklaratsiyasi" va mustaqillikning qo'lga kiritilishi. I.A.Karimov — mustaqil davlat asoschisi. Mustaqil O'zbekistonda boshqaruv tizimi sohasidagi islohotlar. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda siyosiy partiyalar faoliyati. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining qabul qilinishi va unga kiritilgan o'zgartirish va qo'shimchalar. O'zbekiston Respublikasida ikki palatali parlament tizimining shakllanishi va saylovlar. O'zbekistonning xalqaro tashkilotlar bilan aloqalari. Mustaqillik yillarida O'zbekiston sanoati va qishloq xo'jaligi. O'zbekistonda kadrlar tayyorlash sohasidagi islohotlar va uning o'ziga xos tomonlari. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda ilm-fan va madaniyat. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning 2017-yil 20-apreldagi Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risidagi PQ-2909-sonli Qarorining mazmun-mohiyati. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha "Harakatlar strategiyasi" PF 4947-sonli farmonining mazmun-mohiyati. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan ilgari surilgan "Beshta muhim tashabbus" va uning ahamiyati. O'zbekiston Respublikasi "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonunning mazmun-mohiyati. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning "Yangi O'zbekiston strategiyasi" asarining mohiyati.

Respublikasi ichki va tashqi siyosati haqida chuqur bilimga ega bo'lishi; mustaqillik sharoitida O'zbekiston xalqlari madaniy taraqqiyotining asosiy yo'nalishlari, maqsad va vazifalari haqida tasavvurga ega bo'lishi; mustaqillik yillarida aholining ijtimoiy hayotidagi o'zgarishlar, iqtisodiy hayotning yuksalib borayotganligi, qo'shma korxonalar, madaniyat va sport sohasidagi yutuqlarni chuqur bilishi va tahlil qila olishi kerak. Barcha turdagi manbalar, shuningdek, o'rganilayotgan muammo bo'yicha arxiv materiallarini o'rganish kerak. arxiv materiallari bilan ishlashni bilishi va ulardan foydalanish kerak.

Ilmiy tadqiqot uchun mavzu tanlash, reja (ish rejasi) tuzish, ilmiy, tarixiy adabiyotlarni o'rganish, arxiv manbalari, davriy matbuot materiallarini yig'ish, qayta ishlash, muzey manbalari, kutubxona fondlaridan foydalanish bilan bog'liq jarayonlar muhim ahamiyatga molik hisoblanadi. O'zbekiston tarixi bo'yicha ilmiy tadqiqot olib borishda ko'chirmalarning turli shakllari, jadvallar, chizmalar, tarixiy geografik, tarixiy atamalar, tushunchalar, qisqartmalar va izohlardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari, ilmiy maqola, risola, monografiya yozish uslubiyoti, o'quv qo'llanma, darslik to'g'risidagi tushunchalar ham muhim hisoblanadi.

07.00.01. — O'ZBEKISTON TARIXI IXTISOSLIGI BO'YICHA YOZMA ISH MAVZULARI

O'zbekiston tarixi fanining metodologik asoslari. O'zbekistonning qadimgi tarixini o'rganishda yozma manbalarning ahamiyati. O'zbekistonning ibtidoiy davr tarixi, yurtimiz hududidagi eng qadimgi davlatlar va xalqlar to'g'risida manbalar. Zardo'shtiylik dinining muqaddas kitobi — "Avesto" O'zbekiston tarixini o'rganishda muhim manba. O'rta Osiyo hududlarida Eron ahmoniyolari davrida Aleksandr Makedonskiyning O'rta Osiyoga harbiy yurishlari. Salavkiylar davlati va O'rta Osiyo. Dovon davlati va u haqida manbalar. Qang' davlati. Kushon davlatida siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy hayot. Ilk o'rta asrlarda mustaqil hokimliklar. Turkiy ko'chmanchi chorvador xalqlarning O'rta Osiyoga kirib kelishi. Xioniyalar, kidariylar va efitaltilar davlati, Turk hoqonligi davrida O'rta Osiyo. Arablar tomonidan Movarounnahrning zabt etilishi va oqibatlari. Arab xalifaligiga qarshi Movarounnahrda ko'tarilgan qo'zg'olonlar. Somoniylar, G'aznaviylar, Qoraxoniylar, Saljuqiylar davlati va ularning siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy hayoti. IX-XII asrlarda uyg'onish davri. Ma'mun akademiyasi faoliyati bugun. Bog'dod akademiyasida faoliyat yuritgan vatandoshlarimiz va ularning jahon ilm-fani rivojiga qo'shgan xissasi. Xorazmshohlar davlati (Anushteginiylar). Chingizxon boshliq mo'g'ullarning O'rta Osiyoga bosqinchilik yurishlari. Chig'atoy ulusi, Amir Temurning hokimiyat tepasiga kelishi, ichki va tashqi siyosati. Temuriylar davlati. Temuriylar davlatining parchalanishi. XIV-XV asrlarda Dashi Qipchoq. Muhammad Shayboniyxon boshliq Dashi Qipchoq aholisining O'rta Osiyoga kirib kelishi. Buxoro va Xiva xonliklarining tashkil topishi. Ashtarxoniylar sulolasi davrida Buxoro xonligi. Mang'itlar sulolasi davrida Buxoro amirligi. Qo'ng'irotlar sulolasi davrida Xiva xonligi. Qo'qon xonligining tashkil topishi va siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy hayoti. Rossiya imperiyasining O'rta Osiyo xonliklariga harbiy ekspeditsiyalari. Qo'qon xonligi, Buxoro amirligi va Xiva xonligining

Tavsiya etilgan adabiyotlar ro'yxati:

Asosiy adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Toshkent, "O'zbekiston", 2021.
2. "Ta'lim to'grisida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni. 2020-yil 23-sentabr. O'RQ-637-son. / <https://lex.uz/docs/5013007>
3. "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'grisida" O'zbekiston Respublikasi Qonuni. / <https://lex.uz/docs/3088008>
4. Mirziyoyev SH. M. Ilm-fan yutuqlari – taraqqiyotning muhim omili // Xalq so'zi. – 2016. – 31 dekabr.
5. Mirziyoyev SH. M. Tanqidiy tahlil, qa'tiy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kumalik qoidasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 104 b.
6. Mirziyoyev SH. M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2017.
7. Mirziyoyev SH. M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birga quramiz. – T.: O'zbekiston, 2017. – 59 b.
8. Mirziyoyev SH. M. Qonun ustuvorligi – inson manfaatlarini ta'minlashning muhim omilidir // Xalq so'zi. – 2017. – 10 yanvar.
9. Mirziyoyev SH. M. Millatlararo do'stlik va hamjihatlik — xalqimiz tinchligi va farovonligining muhim omilidir // Ma'rifat. – 2017. 25 yanvar.
10. Mirziyoyev Sh. M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
11. Karimov I. A. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. – Toshkent: O'zbekiston, 1997.
12. Karimov I. A. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. – Toshkent: O'zbekiston, 1998.
13. Karimov I. A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
14. Karimov I. A. O'zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida. – Toshkent: O'zbekiston, 2011.
15. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'grisida" 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli Farmoni // Xalq so'zi. 2017 yil 8 fevral. 28 (6722)-soni.
16. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947 Farmoniga ilova / Lex Uz.
17. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim tuzimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'grisida" 2017 yil 20 apreldagi PQ-2909-sonli Qarori // Aks Sado. 2017 yil 6 aprel – 22 aprel. - №6 (73).
18. Asqarov A. O'zbekiston tarixi. – T.: O'qituvchi, 1994.
19. Jo'rayev N. O'zbekiston tarixi. Milliy istiqlol davri. – T.: Sharq, 2006.
20. Jo'rayev N., Fayzullayev T. Mustaqil O'zbekiston tarixi. – T.: G'ulom nomidagi nashriyat-matbaa ijodiy uyi, 2009.
21. Ziyoyev H. Z. Tarix – o'tmish va kelajak ko'zgusi. – T.: G'ofur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 2000.

22. Ziyoyev H. Z. O'zbekiston mustaqilligi uchun kurashlar tarixi. – T.: Sharq, 2001.

23. Ziyoyev H. Z. O'zbek davlatchiligi tarixi. – T.: Sharq, 2000.

24. Sagdullayev A. O'rta Osiyoning qadimgi tarixi. – T.: Qomuslar, 1998.

25. Sagdullayev A. S. Qadimgi O'zbekiston ilk yozma manbalarda. – Toshkent: O'zbekiston, 1996.

26. O'zbekistonning yangi tarixi. Birinchi kitob. Turkiston chor Rossiyasi mustamlakachiligi davrida. – Toshkent: Sharq, 2000.

27. O'zbekistonning yangi tarixi. Ikkinchi kitob. O'zbekiston sovet mustamlakachiligi davrida. – Toshkent: Sharq, 2000.

28. O'zbekistonning yangi tarixi. Uchinchi kitob. Mustaqil O'zbekiston tarixi. – Toshkent: Sharq, 2000.

29. Eshov B. O'zbekiston davlatchiligi tarixi. – T.: Ma'rifat, 2009.

30. O'zbekiston tarixi. 1,2,3-qismlar. Ma'sul muharrir A.S. Sagdullayev. Toshkent, 2021

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Abdurahimova N. A., Ergashev F. R. Turkistonda chor mustamlaka tizimi. – T.: Akademiya, 2002.
2. Abdurahimov B. A. Bayt al-hikma va Markaziy Osiyo allomalari. – T.: O'zbekiston, 2010.
3. Ashirov A. "Avesto"dan meros marosimlar. – T.: O'zbekiston, 2001.
4. Bobobekov H. N. Qo'qon tarixi. – T.: Fan, 1996.
5. Bobojonova D. B. O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar. – Toshkent: Sharq, 1999.
6. Bobojonova D. B. Aholi salomatligi va ekologik muammolar. – Toshkent: Fan, 1996.
7. Vohidov SH. Xoliqova R. Markaziy Osiyodagi davlat boshqaruvi tarixidan. – T.: 2006.
8. Ziyoyev H. Z. Turkistonda Rossiya tajovuzi va unga qarshi kurash. – T.: Sharq, 1998.
9. Mavlonov O'. Markaziy Osiyoning qadimgi yo'llari: shakllanishi va rivojlanish bosqichlari. – Toshkent: Akademiya, 2008.
10. Majidova D.I. Globallashtan dunyo. – T.: O'qituvchi, 2007.
11. Madrahimov Z. Sh. Tarixiy toponimika. O'quv qo'llanma. – T.: Navro'z, 2017.
12. Musayev N.U. XIX asrning II yarmi – XX asr boshlarida Turkistonda sanoat ishlab chiqarishining shakllanishi. Toshkent: Iqtisod-moliya, 2008.
13. Nabyev A. Tarixiy o'lkashunoslik (O'lkani o'rganishning asosiy manbalari). – Toshkent: O'qituvchi, 1996.
14. Rasulov A.N., Isoqboev A.A. Tarix fanining ilmiy tadqiqot asoslari va uslubiyoti. – Namangan, 2008.
15. Rasulov A., Isoqboev A. Tarix fanining ilmiy tadqiqot asoslari va uslubiyoti. To'ldirilgan ikkinchi nashri. (lotin yozuvida). – Namangan, 2011. 16. Rtveladze E. V., Saidov A. X., Abdullayev YE. V. Qadimgi O'zbekiston sivilizatsiyasi: davlatchilik va huquq tarixidan lavhalar. – T., 2001.

17. Sultonov O. A. Muhammad Solihxo'ja va uning "Tarixi jadidayi Toshkand" asari. – T.: O'zbekiston, 2007.
18. Tarix shohidligi va saboqlari: chorizm va sovet mustamlakachiligi davrida O'zbekiston milliy boyliklarining o'zlashtirilishi / Loyiha rahbari, mas'ul muharrir D.A.Alimova. – Toshkent: Sharq, 2001.
19. Xo'jayev A. Buyuk Ipak yo'li: munosabatlar va taqdirlar. – Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi. Davlat ilmiy nashriyoti, 2007.
20. Xoliqova R. Rossiya-Buxoro: tarix chorrahasida. – Toshkent: O'qituvchi, 2005.
21. Jo'rayev N., Fayzullayev T. Mustaqil O'zbekiston tarixi. – Toshkent: Sharq, 2003.
22. Qorayev S. Toponomika. – T., 2006.
23. G'afforov Sh. S. va boshqalar. O'zbekiston arxitektura yodgorliklari tarixi. – Samarqand: SamDU nashr., 2011.
24. Vatan tarixi. 1-kitob. / Mualliflar: R. Shamsutdinov, Sh. Karimov, O'. Ubaydullayev. – T., Sharq, 2010.
25. Vatan tarixi. 2-kitob. / Mualliflar: R. Shamsutdinov, Sh. Karimov, O'. Ubaydullayev. – T., Sharq, 2010.
26. O'ijayeva SH. M. Tarix fanining ilmiy tadqiqot usullari (o'quv qo'llanma). – T., 2003.
27. Qorayev S. Toponomika. – T., 2006.
28. Usmonov Q. O'zbekiston tarixi. – Toshkent, 2013.
29. Eshov B. O'zbekistonda davlat va mahalliy boshqaruv tarixi. – T.: Yangi asr avlodi, 2012.

Internet saytlari:

1. www.ziyonet.uz.
2. www.edu.uz.
3. www.google.uz.
4. www.turklib.uz.
5. www.mirknig.ru.